

Кушніренко Олександр

к.е.н., старший викладач

кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПІДВИЩЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ*

Податковим кодексом України (далі – ПКУ) для сільськогосподарських підприємств передбачено пільгову систему оподаткування у формі єдиного податку (далі – ЄП) четвертої групи, яким можуть скористатися (з урахуванням обмежень визначених п. 291,51 ст. 291 ПКУ) суб'єкти господарювання у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків [1]. Об'єктом оподаткування зазначеним податком є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності сільськогосподарського підприємства або надані йому в користування, у тому числі, на умовах оренди.

Однак, законодавством не передбачено жодних норм щодо кількісних обмежень земельних угідь таких платників. Таким чином, допускається можливість зловживань платниками податків, а саме переходу на сп

податкове навантаження ЄП четвертої групи конкретного підприємства значною мірою залежить від галузевої приналежності останнього при фіксованих ставках податку.

Вирішити зазначені питання можливо із введенням окремого показника, як однієї з вимог переходу на сплату ЄП четвертої групи. Ним може стати пропонуваній показник мінімальної сукупної нормативної вартості сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду, що перебувають у власності сільськогосподарського підприємства (або надані йому на умовах оренди) в розрахунку на одного середньорічного працівника. Іншими словами, платником ЄП четвертої групи можна було б вважати особу, яка б мала площу земель сільськогосподарського призначення, виражену в грошовому вимірнику, виходячи з нормативної вартості. Тобто сукупну нормативну вартість сільськогосподарських угідь ($\sum HB_n$), розраховану на одного середньорічного працівника, еквівалентну (або більшу) встановленій мінімальній (необхідній) сукупній нормативній вартості таких угідь на одного середньорічного працівника підприємства ($\sum HB_{min}$). Зазначимо, що нормативна оцінка земельної ділянки надається відділеннями Держгеокадастру на місцях за заявою власника або користувача такої земельної ділянки [2].

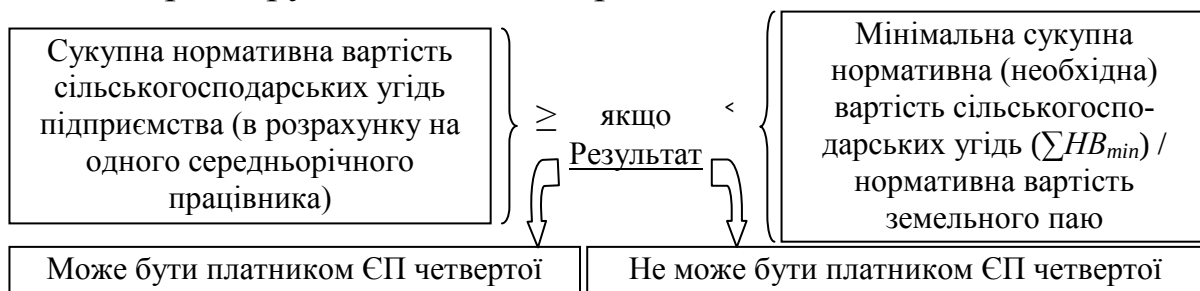
Розрахунок показника сукупної нормативної вартості сільськогосподарських угідь підприємства на одного працівника пропонується подати у вигляді формули (1):

$$\sum HB_n = \frac{Hv_{ріл.} + Hv_{сін.} + Hv_{нас.} + Hv_{б.нас} + Hv_{вод.ф.}}{Ч_p} \quad (1),$$

господарюючий суб'єкт, то за базову (порівняльну) вартість земельного паю можна брати нормативну вартість земельного паю, що склалась за основним (переважним) місцем розташування підприємства.

Таким чином, для віднесення суб'єкта господарювання до платника ЄП четвертої групи, зокрема такого, що спеціалізується на вирощуванні продукції рослинництва, необхідно взяти сукупну нормативну вартість сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та земель водного фонду, що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, у тому числі на умовах оренди, поділити її на середньорічну чисельність працівників підприємства. Визначену таким чином розрахункову вартість наявних сільськогосподарських угідь необхідно зіставити з нормативною вартістю земельного паю, що припадає на одного пайовика відповідного регіону. І на основі цього порівняння та враховуючи вимогу 75% частки сільськогосподарського товаровиробництва доцільно робити висновок про приналежність сільськогосподарського підприємства до платника ЄП четвертої групи.

Алгоритм застосування показника мінімальної сукупної вартості сільськогосподарських угідь (у розрахунку на одного середньорічного працівника підприємства) для переходу на сплату ЄП четвертої групи наведено на рис. 2.

групи на першому етапі може призвести до зменшення їх кількості (але це буде об'єктивно і справедливо), однак стимулюватиме товаровиробників до збільшення земельних угідь підприємства, а відтак – до скорочення тих угідь, що не обробляються. Крім того, викладені пропозиції сприятимуть збільшенню робочих місць у галузі, що нині є надзвичайно важливим питанням в сільській місцевості.

Зазначимо, що запропонований порядок набуття статусу платника ЄП четвертої групи для підприємств, які спеціалізуються на виробництві продукції тваринництва, є несуттєвим, адже тут існують свої специфічні особливості, які також необхідно враховувати. Для цілей оподаткування необхідно окремо класифікувати підприємства тваринницького спрямування, які безпосередньо займаються такою діяльністю (наприклад, птахофабрики, тваринницькі комплекси й інші подібні суб'єкти з незначною площею угідь), а також підприємства, що закупають худобу і додатково відгодовують її (2–6 місяців), а потім реалізують. Для обох типів (груп) підприємств спільне те, що земля є лише просторовим базисом, а вирощування сільськогосподарських культур – супутньою діяльністю.

Неврегульованість досліджуваного питання спотворює не лише діючий алгоритм визначення платника ЄП четвертої групи й об'єктивну суму його сплати, а й не створює сприятливих умов для виробництва продукції тваринництва на підприємствах рослинницького напрямку. Для підприємств тваринницького спрямування, які безпосередньо займаються такою діяльністю, умови переведення на спеціальну систему оподаткування можна залишити такі ж, як і для сільськогосподарських підприємств, що спеціалізуються на виробництві продукції рослинництва. Іншим шляхом врегулювання цього питання може бути закріплення тих самих вимог, але із застосуванням пон

продукції на гектар угідь, що перебувають у власності підприємства або надані йому на правах оренди. Ще один спосіб урегулювання цього питання – регламентація мінімальних площ угідь, необхідних для утримання однієї тварини з подальшим їх множенням на загальну кількість худоби за звітний період. Розглянутий підхід стимулює керівників підприємств сільського господарства до збільшення (залучення) додаткових земель сільськогосподарського призначення, що в свою чергу збільшить надходження до бюджету. Зазначений спосіб віднесення суб'єкта господарювання до платника ЄП четвертої групи може бути адаптований в інший окремий критерій, передбачений, зокрема, для птахофабрик і птахівничих підприємств.

Викладені пропозиції позитивно впливають на збільшення податкових надходжень до бюджету та зменшують ухилення від оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://land.gov.ua>
3. Синчак В. П. Система оподаткування у сільському господарстві України: теорія, методологія та практика : монографія / В. П. Синчак. – Х. : ХУУП, 2008. – 476 с.

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський аг